

Mistä luku 430 koostuu?

Kampanjassa kannustetaan päättäjiä puuttumaan useisiin veronvälttelyn mahdollistaviin lainsäädännöllisiin aukkoihin ja esitetään toimenpidesuosituksia niiden korjaamiseksi. Veronvälttelyn lopettamisen kerrotaan tuovan valtiolle vuosittain vähintään 430 miljoonaa euroa lisää verotuloja. Miten tähän lukuun on päädytty?

Luku pohjautuu valtiovarainministeriön (VM) laatimiin arvioihin eräiden veronvälttelyn vastaisten toimien verovaikutuksista. Kaikista kampanjan vaatimista verosuosituksista ei kuitenkaan ole laadittu euromääräisiä vaikutusarvioita, joten todellisuudessa verosuositusten toteuttamisen kokonaisvaikutus olisi huomattavasti tätä suurempi.

Luvussa on huomioitu seuraavat VM:n arviot:

Veronvälttelyn vastainen toimenpide	M€
Tulonmuuntoon puuttuminen 1)	288
Korkovähennysrajoitusten kiristäminen 2)	140
Veronkiertoa koskevien sanktioiden palauttaminen entiselle tasolle 3)	6
Yhteensä	434

1) Tulonmuuntoon puuttuminen yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän ehdottamalla osinkoverotuksen kiristystoimenpiteillä

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportilla (Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017) on analysoitu laajasti Suomen nykyistä osinkoverojärjestelmää ja todettu sen olevan monella tapaa ongelmallinen. Yksi raportissa esiin nostetuista ongelmista on tulonmuunto. Listaamattomista yhtiöistä saatujen osinkojen verotus kannustaa tulonmuuntoon: suurituloisen on huomattavasti edullisempaa laskuttaa tekemästään työstä oman yhtiönsä kautta ja nostaa yhtiöstä osinkoja kuin saada sama kompensatio normaalina palkkatulona. Kannuste tulonmuuntoon on suurin korkeatuloisilla ja suuren varallisuuden omaavilla yhtiöillä.¹

¹ Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017, s.90

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmä ehdottaa raportissaan useita muutoksia listaamattomasta yhtiöstä nostettavien osinkojen verotukseen. Muutosten tavoitteena olisi lisätä verotuksen neutraliteettia eli saattaa listaamattomista yhtiöistä nostettavien osinkojen kokonaisveroaste (yhtiön maksama yhteisövero huomioiden) lähemmäs normaalia pääomatuloverotusta, jotta verotus ei ohjaisi investointipäätöksiä eikä tulonmuuntokannuste olisi yhtä suuri kuin nykyisessä järjestelmässä.

Nykyjärjestelmässä listaamattomasta yhtiöstä nostettavat osingot jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osuuksiin yhtiön nettovarallisuuden perusteella. Pääomatuloksi katsotaan määrä, joka vastaa enintään 8 %:ia yhtiön nettovarallisuudesta – tämän on katsottu vastaavan nk. normaalituottoa yhtiöön sijoitetulle pääomalle. Tästä pääomatulosta 25 % on veronalaista pääomatuloa ja loput 75 % verovapaata tuloa siltä osin kuin osinkojen kokonaismäärä ei ylitä 150 000 euron ylärajaa. Siltä osin kun osinkojen määrä ylittää 150 000 euroa, mutta on edelleen 8 %:in tuottoajan puitteissa, osingosta 85 % katsotaan veronalaiseksi pääomatuloksi ja 15 % verovapaaksi tuloksi. Normaalituottoajan (8 %) ylittävä osuus osingosta katsotaan puolestaan ansiotuloksi, josta 75 % on veronalaista ansiotuloa ja 25 % verovapaata tuloa.

Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän mukaan yksi nykymallin keskeisimmistä ongelmista on korkea 8 %:in normaalituottoaste, jolla on huomattava ohjaava vaikutus yritysten investointi-, rahoitus- ja voitonjakopäätöksiin. Työryhmän mukaan tuottoastetta tulisi laskea, jotta osinkojen verotus ei ohjaisi yritysten taloudellisia päätöksiä.

Työryhmä ehdottaa, että nk. huojennetun osingon prosenttimääräinen yläraja (normaalituotto) laskettaisiin 8 %:sta 4 %:iin yhtiön nettovarallisuudesta, ja huojennetusta osingosta 40 % olisi jatkossa veronalaista pääomatuloa (tällä hetkellä veronalainen osuus 25 %). Samalla huojennetun osingon euromääräinen yläraja poistettaisiin kokonaan (nyk. 150 000 euroa). Ansiotulona verotettavan osingon (prosenttimääräisen ylärajan ylittävät osingot) verotukseen ei ehdoteta muutoksia.

Työryhmän esittämä malli ei ole täydellinen – sellaisenaan se mm. keventäisi kaikista suurimpien pääomatulo-osinkojen verotusta. Tästä huolimatta se olisi askel oikeaan suuntaan tulonmuuntoon puuttumisessa, sillä suurimmalla osalla osinkoja nostavista luonnollisista henkilöistä kannusteet muuntaa ansiotuloja pääomatuloiksi pienenisivät merkittävästi.

Ehdotetuilla muutoksilla olisi merkittävät taloudelliset vaikutukset. VM:n laskelmien mukaan työryhmän ehdottamaan malliin siirtyminen lisäisi valtion verotuloja 288 miljoonalla eurolla vuodessa². Kokonaistasolla listaamattomien yhtiöiden maksamiin osinkoihin liittyvä veromenetys on tätäkin suurempi: VM on arvioinut, että em. osinkojen verotuksessa käytetty korkea 8 %:n normaalituottoaste johtaa vuonna 2019 yhteensä 415 miljoonan euron veromenetyksiin eli kyseessä on varsin merkittävä verotuki³.

2) Korkovähennysrajoitusten kiristäminen

Korkovähennysrajoituksia muutettiin hiljattain osana EU:n veronkiertodirektiivin kansallista implementointia. Vuoden 2019 alussa voimaan saatetut uudet säädökset päädyttiin laatimaan veronkiertodirektiivin minimitasoa noudatellen, ja samalla käyttöön otettiin lähes kaikki direktiivin sallimat poikkeukset rajoitusten huojennuksille. Tällaisenaan säädökset jättävät tilaa aggressiiviselle verosuunnittelulle eikä niiden tasoa voida siksi pitää riittävänä. Kampanjassa esitetäänkin tiukennuksia korkovähennysrajoituksiin. VM:n loppuvuodesta 2018 laatimasta arvioista voidaan päätellä, että ehdotetuilla kiristystoimenpiteillä olisi vähintään 140 miljoonan euron vuotuiset verovaikutukset.

VM on loppuvuodesta 2018 laatinut vaikutusarvion korkovähennysmallista⁴, jonka keskeisistä elementeistä moni vastaa #430-kampanjassa esitettyjä tiukennuksia. VM:n arvioimassa mallissa vähäisiä korkomenoja koskevan poikkeuksen raja olisi 250 000 euroa (nyk. 500 000 euroa), kun kyse on sisäisistä koroista, ja 1 miljoonaa euroa (nyk. 3 miljoonaa euroa), kun kyse on ulkoisista koroista. #430-kampanjassa esitetään sisäisten korkojen rajan asettamista 100 000 euroon ja ulkoisten korkojen 1 miljoonaan euroon. Sekä arvioinnin kohteena olleessa mallissa että #430-kampanjan esittämässä mallissa EBITD-prosenttiraja olisi 10 % (nyk. 25 %) ja tasevapautussäännöstä luovuttaisiin kokonaan. Mallien keskeisin ero on siis sisäisiin korkoihin liittyvä raja, jonka osalta #430-kampanjan malli on VM:n arvioimaa mallia tiukempi. Tästä voidaan päätellä, että kampanjassa esitettyjen korjausten verovaikutukset olisivat vähintään yhtä suuret kuin arvioinnin kohteena olleella korkovähennysrajoitusmallilla.

VM arvioi yllä kuvatun mallin vuotuisiksi verovaikutuksiksi alunperin 150 milj. euroa. Mallia oli arviossa verrattu silloiseen (nykyisestä poikkeavaan)

² Yritysverotuksen asiantuntijatyöryhmän raportti, Valtiovarainministeriön julkaisu – 12/2017, s.99

³ Menokartoitus 2019 Valtion menot, valtion osarahoittamat etuus- ja palvelujärjestelmät sekä verotuet, Valtiovarainministeriön julkaisu – 2019:34, liite: Voitonjaon verotuet 04/2019, s.1

⁴ VM:n vaikutusarviota tästä vaihtoehtoisesta tiukemmasta korkovähennysrajoitusmallista ei ole saatavilla julkisesti, mutta VM on vahvistanut Finnwatchille laatineensa vaikutusarvion mallista, jonka keskeiset parametrit on kuvattu yllä.

lainsäädäntöön – tämän vuoden alussa voimaan astuneita muutoksia ei siis oltu huomioitu arviossa. Nykysäädäntöön verrattuna verovaikutus olisi saamiemme tietojen mukaan 140 milj. euroa, sillä vuoden alussa voimaan astuneet muutokset lisäävät verotuloja arviolta 10 miljoonalla eurolla aiempaan sääntelyyn verrattuna⁵. Näin ollen #430-kampanjassa ehdotettujen muutosten vaikutus olisi vähintäänkin 140 milj. euroa.

3) Veronkiertoa koskevien sanktioiden palauttaminen lakimuutosta edeltävälle tasolle

Veronkiertoa koskevia sanktioita muutettiin vuonna 2017 osana suurempaa veronkantoa, verotuksen toimittamiseen ja seuraamusmaksuihin liittyvää uudistusta. Lakimuutoksia koskevasta hallituksen esityksestä (HE 97/2017 vp) käy ilmi, että uusilla säädöksillä on veronkiertoon liittyvissä tapauksissa merkittävä sanktioita alentava vaikutus. Sanktioiden alentaminen voi kannustaa yrityksiä entistä aggressiivisempaan verosuunnitteluun.

HE:ssä esitettyjen arvioiden mukaan verovelvollisen vahingoksi toimitettavissa verotuksen oikaisuissa verovelvolliselle määrättävät veronkorotukset lähestulkoon puolittuvat lakimuutosten myötä: sanktioiden kokonaismäärän arvioidaan laskevan 13 miljoonasta eurosta 7 miljoonaan euroon, mikä tarkoittaa 6 miljoonan euron vuosittaista kevennystä sanktioihin.⁶ Prosentuaalisesti veronkiertotilanteisiin liittyvät sanktiot vastasivat aikaisemmin keskimäärin noin 5 % ilmoittamatta jääneestä tulosta⁷, kun niiden nyt arvioidaan jäävän yleisimmin noin 2 %:iin⁸. Sanktioiden palauttaminen lakimuutosta edeltävälle tasolle palauttaisi näihin liittyvät verotulot aikaisemmalle tasolle tuoden valtiolle vuosittain 6 miljoonan euron lisätulot.

Muut toimenpiteet, joille ei euromääräistä arvoa

Yllä esiteltyjen toimenpiteiden ohella kampanjassa kannustetaan päättäjiä puuttumaan myös moniin verotuksen ongelma-kohtiin, joiden osalta ei ole saatavilla euromääräisiä vaikutusarvioita:

- Väliyhteisölain kiristäminen

⁵ Valtiovarainministeriön muistio Kysymyksiä ja vastauksia korkovähennysrajoituksesta 25.1.2018 päivitetty 27.9.2018, s.2

⁶ HE 97/2017 vp, s.91

⁷ Vero-oikeuden apulaisprofessori Tomi Viitalan lausunto liittyen hallituksen esitykseen veronkannon, verotuksen toimittamisen ja eräiden seuraamusmaksujen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE 97/2017 vp) 21.11.2017, s.2

⁸ HE 97/2017 vp, s.101

- Yleisen veronkiertopykälän korjaaminen
- Vakuutuskuorilla tehtävän verovälttelyn estäminen
- Arvonnousuveron säätäminen
- Yleisen verovelvollisuuden laajentaminen.

Lisäksi päättäjiltä edellytetään seuraavien kansainvälisen tason uudistusten aktiivista edistämistä:

- Julkisen maakohtaisen veroraportoinnin käyttöönotto
- CCCTB:en siirtyminen EU-alueella
- Minimiyhteisöverokannan käyttöönotto EU-alueella
- Digiverouudistuksen edistäminen EU:ssa
- Verotukseen liittyvien tietojen julkisuuden lisääminen sekä kansallisella tasolla että EU:ssa
- Kehittyvien maiden veronkantokyvyn vahvistaminen.